

Kollision på Themsen

af Arne S. Asmussen

Skipper og reder kan mere eller mindre uforkyndt komme ud for hændelser, som kræver et "forretningsmæssigt talent og indsigt i skik og brug". En kollision i Themsens snævre farvand ved indsejlingen til London havn, når man er sejlførende og dermed underkastet vind og strøm, er næppe noget usædvanligt. Men erstatningsforhold og retsplejen skal alligevel ske fyldest. Dette skete for skonnerten "Saga" af Svendborg den 17. januar 1878. Arkiver tilhørende Carl Julius Jensen i Bregninge Skov, Troense og andre kilder (H. Thalund / Svendborg & Omegns Museum samt F. Holm-Petersen: Skibe og søfolk fra Svendborgsund) afslører bl.a. følgende beskrivelser:

Skonnertbrig "Saga" (NDTR) på 153 brt, søsattes 1870 på C. J. Jensens værft i Bregninge Skov til et partsrederi i Troense med C. J. Jensen som korresponderende reder, der ejede 1/6 af anparterne, er bygget af eg. Den er omtaklet til bramsejlskonnert i 1894. Den er ført af bl.a. kaptajnerne C. L. Nentvig, Troense, P. H. Bang, Svendborg og E. H. Clausen, Marstal. Senere redere var blokkedrejere Elias Bang og L. v. d. Hude m. fl., Svendborg. Tilført Svendborg Tolddistrikt 1869-71. I Søassuranceforeningen for Svendborg anføres i 1881: 150,72 brt. Taksation 26.274 og assurance 21.900 kr.

"Saga", der var kobberforhudet, sejlede de første år i langfarten. I december 1885 var den således på Cuba og afsejlede i december fra Havanna til Pensacola. I 1909 afhændedes "Saga" til Ystad for 8.000 kr. og den forliste i november 1911 i Østersøen undervejs fra Gefle til Danmark med træ. Fra Retten i London findes følgende:

"By this public Instrument of Declaration and Protest"....

Søforhør og erklæring...

"Ved denne offentlige erklæring bekendtgøres, under den 19. januar 1878:

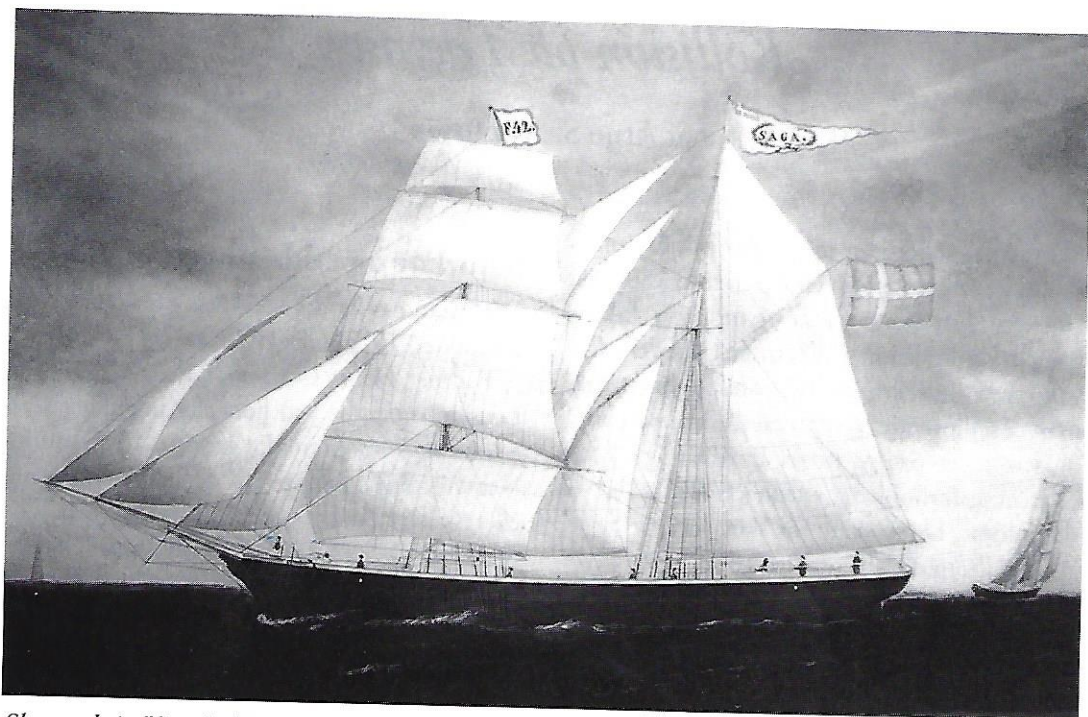
For mig, Henry Cornfoot Cheeswright i byen London, notarius ved kongelig myndighed og edsvoren, kom personlig kaptajn Carl Lauritz Nentvig, chef og skipper på den gode brigantine eller skib ved navn "Saga", bevidnet 150 tons registreret i Svendborg samt Rasmus Hansen Pihl og Peder Nielsen Holm, søfolk fra omtalte skib, som bevidnede sandheden af følgende:

- Den 17. dag i januar satte nævnte og den øvrige besætning på nævnte skib sejl for rejsen fra London mod bestemmelsehavn Aarhus ladet med "kernel nuts and copra", velstuvet og velbemandet og i hver henseende rustet til at foretage den forestående rejse.

- Ved middag denne dag afgik skibet under lodsens anvisninger fra London Dock i London Havn og fortsatte under sejl ned ad floden Themsen med vind fra nordvest som støt brise og med skyet vejr.

- Kl. 1.30 p. m. var vinden nordnordvest, en støt brise og tåget vejr og det blev nødvendigt at bjerge sejl og bakke andre og dette blev gjort i henhold til lodsens ordre.

- At skibet uundgåeligt faldt af langs siden af en brig, der lå om styrbord og begge skibe fik rånokkene filtret sammen, men ved at fylde sejlene fik vort skib udklaret fra briggen. Men samtidig fik skibet fart og tørnede en dampers redningsbåd og æselhovedet på sprydet gik igennem jernpladerne i dampbådens opsats og klyverbommen brød i mange stykker. De kom følgende klar af damperen, som viste sig at være "Greenwood" af London. Damperen lå fortøjet ved bøjerne i nordsiden af floden ud for Østindisk Kaj.

Skonnetbrig "Saga". (Foto af maleri i Svendborg & Omegns Museum).

- At man derefter gik til Vestindisk Kaj, bjergede sejl og rig. Det splintrede spryd lå i vandet forude. Om aftenen sattes vagt med een mand og med pumperne klar, men skibet tog ikke vand ind.

- Derefter repareredes skibet og er nu parat til at fortsætte rejsen.

- Og disse vidner erklærer at skaderne opstod ved kollisionen og erstatningerne vil blive afgjort efter synsforretninger.

- Og til sidst erklæres at skaderne, som er sket på damperen, fuldt ud skyldes kollisionen og uheld og ikke forsømmelighed eller fejl fra skipperen, vidner eller nogen af besætningen, som alle gjorde deres pligt af al kraft - eller af nogen mangler på omtalte skib, dets rig eller udrustning.

- Derfor erklærer skipper, vidner og jeg, omtalte notar, på deres forlangende at protestere mod senere krav, som kan fremkomme, ud over de allerede nævnte.

- Derfor kan en sag forlanges af mig, omtal-

te notar. Jeg har - under embede og segl - betjent og handlet, som sagen måtte fordre.

Søforhøret bevidnes og underskrives af skipperen og vidnerne, dateret den 21. januar 1878.

I korrespondancen mellem kaptajn Nentvig og firma Tegner, Price & Co med rederen oplyses, at "Greenwoods" ejer har forlangt erstatning på 150 pund og har igennem Retten i London by fået arrest i skibet den 18. januar med indstævning til retshandling. Skibet må herefter ikke flyttes fra fortøjningsbøjen og har en vagtmand ombord. Skipperen er noget betænkelig ved at være fortøjet til en bøje på grund af den stærke skibstrafik på Themsen. Tegner & Price mener, at beløbet er for stort, hvilket også bekræftes af følgende skadesvurdering. En afgørelse af sagen i mindelighed sluttede med en erstatning på 75 pund (1351,50 kr.). Da instruksen fra rederen med teksten: "Sørg for "Sagas" uopholdelige afsejling, deponer nødvendigt og ansvarliggør ved-

kommende for skibet evt. påførte skader ved henliggende på strømmen” var modtaget i London, var sagen således afgjort, og “Saga” var afsejlet den 21. januar.

Efterskrift

Til brug ved senere forsikringsopgørelse findes følgende oplysninger:

Regning over omkostninger og folkehyre under skonnertbrig “Sagas” sammenstød med en damper på Themsen og derved foranlediget ophold:

Efter regning fra London af 21. januar 1878:	
75 - 5 - 2 pund a 18,20 kr.	1351,50 kr.
Hyre til skipper og styrmand for hver, 4 dage a 60 kr. månedlig	16,00 kr.
2 mand hver 4 dage a 48 kr. månedlig	12,80 kr.
3 mand hver 4 dage a 32 kr. månedlig	12,80 kr.
Kostpenge 7 mand i 4 dage a 0,84 kr. pr dag for hver	23,52 kr.
Skipper Nentvig udlæg	9,10 kr.
2 måneders rente af 1351,50 kr. a 7,25 % p.a.	16,33 kr.
Telegram og porto	<u>5,25 kr.</u>
	1447,30 kr.
Udfærdigelse af beregninger og kopi	<u>52,00 kr.</u>
Omkostninger ialt	Ialt 1499,30 kr.

Troense den 7. febr. 1878.

Signeret C. J. Jensen, rigtigbefunden P. L. Bang

Det oplyses, at skibets ladning andrager for:

Copra	2720 - 15 - pund	(49.518 kr.)
Kærner	537 - 10 - pund	(9.782 -)
Ialt	3258 - 5 - pund	(59.300 -)
Fragt	73 - 13 - 9 pund	(1.325 -)

Under 10. juli 1878 meddeles, at “Sagas” taksationssum i assuranceforeningen er 33.220 kr., medens forsikringssummen er 24.800 kr.

Assuranceforeningen fordeler omkostningerne (erstatningerne) pr. 13. juli 1878 med:

Ladningen betaler	172,47 kr.
Skibet betaler	1323,71 kr.
Fragten betaler	3,12 kr.
ialt	1499,30 kr.

Sagen er måske “banal” efter datidens begreber, men fortæller lidt om datidens “trafiksikkerhed” under sejl og retsplejens forløb i 1878, når uheldet var ude.

Arne S. Asmussen født 29. juni 1927 i Troense. Efter agronomuddannelsen ved Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i København ansat som planteavlskonsulent ved Landboforeningen for Svendborg og Omegn 1953-93. Artikel i Tåsinge Årbog 1998.